

รธน. มาตรา ๒๙๑ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง มาตรา ๒๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) และ มาตรา ๒๙๕

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕ บัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน โดยให้ผู้ยื่นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๙๒ และผู้ยื่นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นตำแหน่ง ซึ่งมาตรา ๒๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) ประกอบมาตรา ๒๙๑ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง บัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ พร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สิน รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติในกรณีที่เป็นกรณี่ที่เป็นการเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง ในกรณีที่เป็นกรณี่ที่พ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก่อนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ ถือว่าผู้ถูกร้องเข้ารับตำแหน่งตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ จึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้องภายในสามสิบวันนับแต่วันดังกล่าว แม้ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีฯ ภายในเวลาที่กำหนด แต่มิได้ยื่นบัญชีฯ ให้ถูกต้องครบถ้วนตามมาตรา ๒๙๑ ต่อมาผู้ถูกร้องลาออกจากตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒ จึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง เมื่อผู้ถูกร้องมิได้ยื่นบัญชีฯ ภายในเวลาที่กำหนด โดยไม่แจ้งเหตุจำเป็นหรือเหตุผลให้ผู้ร้องทราบ แม้ผู้ถูกร้องชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยอ้างเหตุความเข้าใจคลาดเคลื่อนในข้อกฎหมาย มิได้ตั้งใจไม่ยื่นบัญชีฯ แต่เข้าใจว่ายื่นบัญชีฯ ถูกต้องครบถ้วนแล้วในกรณีเข้ารับตำแหน่ง เพราะมอบหมายให้ผู้อื่นดำเนินการ และเข้าใจว่าไม่ต้องยื่นบัญชีฯ เมื่อพ้นจากตำแหน่ง โดยไม่ได้ปฏิเสธหรือโต้แย้ง ประกอบกับหลังจากลาออกจากตำแหน่งถูกจับกุมและศาลลงโทษจำคุก ๙ ปี ที่ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งเป็นข้ออ้างที่ไม่อาจนำมาเป็นเหตุเพื่อให้ตนพ้นผิดได้ จึงฟังได้ว่าผู้ถูกร้องตั้งใจไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕

เมื่อปรากฏว่าผู้ถูกร้องลาออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด จึงไม่สามารถให้พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๙๒ ได้อีก ถือว่าผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งตั้งแต่วันที่ลาออก และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ลาออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ย่อโดย นางสาวจිරันท์ ตุ่นมาก
นักวิชาการคดีรัฐธรรมนูญปฏิบัติการ

นายปฐมพงษ์ คำเขียว
ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดี ๕

นางสาวนิชภา ภูมินายก
ผู้อำนวยการสำนักคดี ๒

นายมนตรี กนกวาริ
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคดี รักษาการแทน
รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ตรวจ